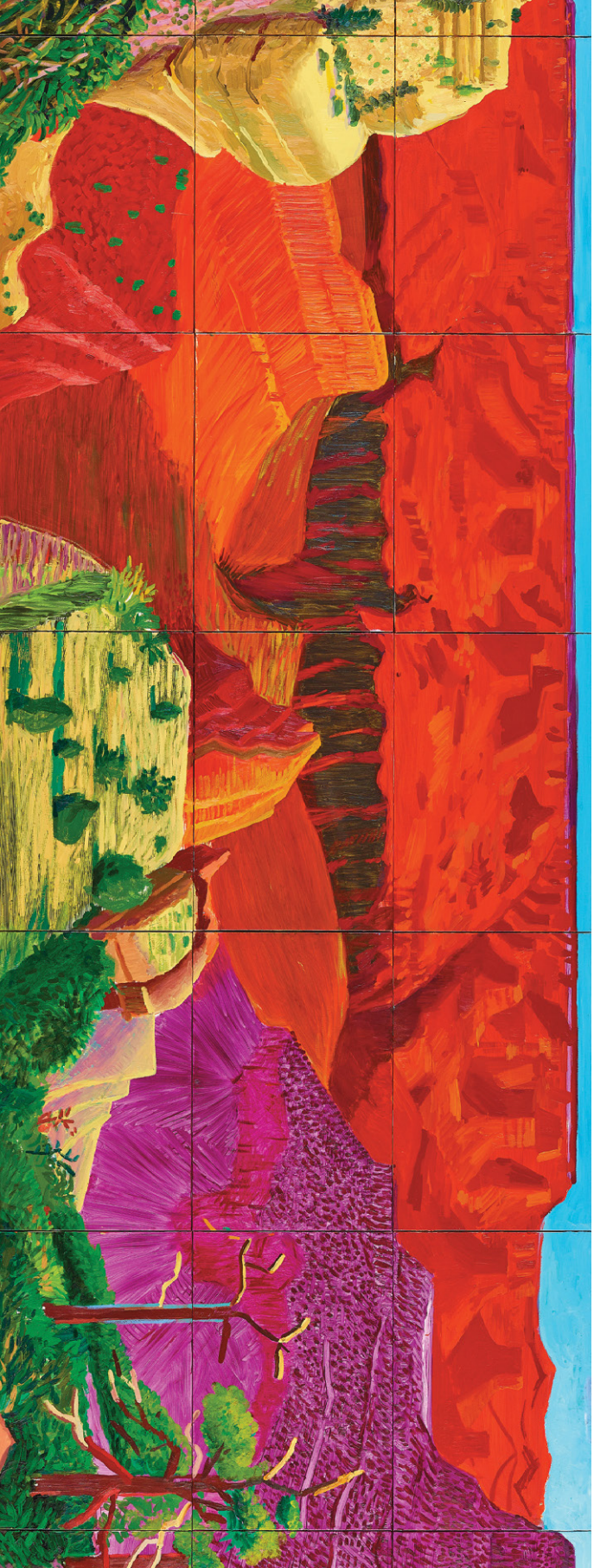

ТЕМА VII

МОРАМО ПОКУШАТИ ДА ПОСТИГНЕМО НАЈБОЉЕ МОГУЋЕ У ОКОЛНОСТИМА КАКВЕ ЈЕСУ

Дејвид Хокни: Већи Велики канјон (1998) - Национална галерија Аустралије, Канбера, Аустралија

ΟΓΛΕΔΑΛΟ

СВЕ ВЕЛИКО МОРАМО ЗАСЛУЖИТИ

Замислите да сваки пут добијете оно што желите. Да жањете, а не садите, имате добре оцене, а не учите. Неки мисле: „*Па што би било сјајно*” заборављајући да постићи циљ не значи и остварити га. Достижање резултата без напора равно је неуспеху, јер све велико мора да се заслужи.

Закон развоја је такав, да није могућ раст без муке, снага без отпора, изазови без препрека. Зато они који препреку виде само као тешкоћу, а не као прилику за усавршавање, светом ходају као грбави митски Атлас.

Херојство није само стављање живота на коцку, већ су хероји људи које околности нису успеле да обесхрабре и поколебају.

Када Давид пред Голијатом вели: „*Нека никоме не клоне срце збој овој човека*”, потврђује да је људско биће једино у живом свету способно да спозна разлику између стварног и могућег.

Јер, стварно је Тесла могао да свој живот проведе у родној Лици, али је видео своје могућности и отпловио у велики свет који је снагом свог ума прометејски осветлио.

Стварно је да смо до појаве Ајнштајна живели у уверењу да су простор и време апсолутни, сада пак видимо њихову релативност.

Аристотел је живот и његов ток сагледавао као непрекидно претварање онога што може да буде у оно што постаје и остварује се. Зато нема смисла да се оправдавамо околностима. Прилике могу да спутавају, али нису неумитни окови нужности. Иако човек зависи од околности, оне су безначајне за оног ко има снажну вољу и верује да и бездане и беспућа може да узоре. Призив бездана – *l'appel du vide* указује на чудновату особину тела које, изложено смртној опасности, несвесно осећа живот и клади се на њега и његову лепоту.

Но, постоји озбиљан проблем са реалношћу, јер је она увек наметнута. Човек се своди на предмет међу стварима, подстиче се на борбу да испуни очекивања која није самом себи задао. Васкрсли Сизиф би се постидео видевши да модерни човек добровољно

ОГЛЕДАЛО

котрља свој труд, не би ли отварао врата тржних центара. Како се бори за правду потписујући приступницу победничкој странци. Како тражи љубав у теретанама и скалпелу пластичне хирургије. Ко зна, шта би Еолов син рекао за ту чудну конверзију камена и мехура од сапунице!?

Не тврдим мазохистички да је боље гурати камен од мехура, да је вредније борити се него уживати, јер то није питање тежине, већ вредности коју бранимо. Није проблем у камену, и у раду „нашем насушном“, већ у свести о слободи. Свет је слика, пројекција наших идеја и каквим га представљамо, таквим га и стварамо.

Стога, све што човека задеси извана, ништавно је у односу на вредности које треба да брани. Само тако је човек способан да, *„сачува духу њејове висине и тиме обезбеди вечно настајање свега што је велико“*, како је веровао Ниче.

Они којима је само до сигурности и извесности, неспособни су да промишљају кризу, и да сагледају своје стварне могућности.

Човек увек може да се супротстави природној инертности, да поглед од ствари преусмери на пројекте и акције. Само тако ће имати будућност која је његова, а не туђа. Да је гради не као пуко трајање у времену, већ као љубав - с правом на вечност.

Никола Миловановић

Шеста београдска гимназија, Београд

Ментор: проф. Љиљана Маловић Козић

ДОБИТИ ШАНСУ ЗА ЖИВОТ

Друџа наџрада 7. БЕОПС-а

Једна од основних предности које ми пружа медицинска школа јесте искуство са људима. Учим се разумевању, прихватању туђе одлуке, стрпљењу. Емпатији. Током школовања, највише искуства сам имала са трудницама и породиљама. То су незаборавни моменти рађања нових бића. Подршку за којом вапе током порођаја, жене добијају од ученика, чија је улога једино да су присутни. Погледом остану приковане на неку, тек када на нашим лицима виде одушевљење знају да су успеле. После чују бебин крик и виде је. И плачу, плачемо сви заједно. Честитамо, радости су пуна срца!

Неретко, на велику жалост свих, дешавају се и тренуци који остављају траг у душама, мењају нас. Свако има моменте на које реагује, на које је слаб. Ситуација коју сам доживела десила се релативно скоро, те још нисам успела да је превазиђем ни рационално ни емотивно. Рођење близанаца, у двадесетој недељи трудноће. Ближе вам то могу описати једино величином њихових тела које цело стаје у шаку. Учила сам модру боју коже, и приближила се како бих наивно задовољила своју радозналост. Ни школа, а ни породица нису ме припремиле за овакву тежину живота. Поглед ми је остао залеђен на њиховим малим телима која су се хладила. И слика је постала замућена, била сам им најближе, а нисам имала храбрости да погледам животу у очи. Они су беспомоћно лежали док је чак бела светлост била гласна, тишина. Један од малишана очигледно је био мртав још при рођењу. Њега се не могу ни сетити у потпуности, док другог памтим. Прецизно. Лице му је, иако сићушно, било дефинисно и деловало одрасло. Као да је разумео. Док сам непомично сведочила животу, у ком ни мајка није хтела да их види, осетила сам. Реч која је постојала. Како у мени тако и у простору, то је било име једног од њих, по ком га знам и називам. Које му припада. Нестало је присуство других посредовањем мог ума и остали смо само нас двоје, а он је тешко приметно раздвојио танке му, а дефинисане усне. И видела сам, реаговала телом како и гласом, видела сам да дише! Одговор који сам добила био је јасан, ништа није могло да

ОГЛЕДАЛО

се уради. Тренутак после, сви су изашли из просторије. Наставили су привидно неометано са уобичајени животима. Размишљала сам шта је исправно урадити? Осетила један од највећих ми страхова, самоћу. Нисам желела да умру сами, размишљајући да су вероватно збуњени. Нагло им је одузето оно на шта су имали право самим постојањем. Остала сам док нисам осетила да су спремни да наставе даље, где се већ иде после смрти. Надам се да се нису плашили, колико ја јесам, да су свесни да им је биће уважено од стране живота. Да су осетили топлину коју би добили да су остали још са нама. И да су насмејано наставили даље, на место вечног им постојања.

Десило се још дивних рођења, али дубоко у мени приступ им је промењен. И даље стоји питање у позадини. Зашто неко добија шансу, а неко не? И да ли су људи свесни да се живот не подразумева? Како га олако схватају, и одакле им право? Искуство и свест која ми је откривена дају другачије разумевање. Дисања. Колико је сваки удах драгоцен.

Зато, морамо покушати да постанемо најбољи.

Што можемо у околностима какве јесу и времену које нам је дато. Не постоји тачно одређена и испитана формула успешног и смисленог живота. Начина је колико и људи.

Ја сам данас овде да вас сетим да животу дате смисао. То вам у аманет остављају они који нису имали прилику да бирају свој. Чији се смисао огледа управо и само у помагању вама. На њима је било да осете само тежину живота да бисмо ми могли да разумемо његове лепоте.

Магдалена Николић

Медицинска школа Београд, Београд

Ментор: проф. Драган Самарџић

VOLJA I USTRAJNOST

Smatram da svako od nas ima različita shvatanja uspjeha. Zašto? Zato što nečiji hrabro postavljeni visoki cilj i poriv za uspjehom može proizaći iz različitih interesa, bilo to iz ljubavi prema određenom sportu, iz interesa na poslovnom području i tome sl. (nametnuto, roditelji)? Svi bismo se složili da kako bi uopće postigli svojevrsan uspjeh, moramo dati sve od sebe, te uložiti puno truda. Misleći da si na najboljem mogućem putu ka uspjehu moguće je da će nam te okolnosti kakve jesu priuštiti mnoge prepreke.

Mišljenja sam da prvi korak, prema ostvarenju najboljeg mogućeg jeste vjera u samoga sebe, no prevelika očekivanja su ta koji zaustavljaju napredak. Mislim da glas naših sposobnosti jeste naša mašta. Primjerice, pojedinac mašta da pjeva u operi, a nema ni glas ni sluh, teško ću dospjeti u operu. Međutim, ako mašta o nečemu što je više u skladu s njegovim sposobnostima, ostvariće svoje snove prilično brzo. Jedan od najbogatijih ljudi današnjice, Bill Gates, vjeruje kako kapitalizam treba samo okrenuti u svoju korist, te također tvrdi za svoje pogreške ne treba kriviti roditelje i svijet, već na njima učiti. Razmatrajući što mladi misle o svojim mogućim ciljevima, sproveli smo anketu u našoj gimnaziji, te smo propitali učenike 3. i 4. razreda. Na pitanje jesu li mišljenja da njihov uspjeh ovisi samo o njima samima, 50% učenika odgovorilo je: "Da, uspjeh ovisi samo o meni." Dok ostalih 50% učenika vjeruju da njihov uspjeh ne ovisi o njima samima te na potpitanje o čemu onda ovisi, najčešći odgovori su bili: ovisi o mojim profesorima, o podršci i mogućnostima moje obitelji, o predrasudama koje vode moje okruženje te o mjestu stanovanja. Takođe, propitali smo ih još nekoliko pitanja te na temelju odgovora dobili informaciju da 85% učenika smatra da bi imali veće mogućnosti ako žive u nekoj razvijenijoj državi. Jednaki udio učenika stoji iza mišljenja da nema jednake mogućnosti za uspjeh kao osoba u nekoj drugoj državi. I ja bih se također složila s većinom, no bezobzira na to najbitnija je volja i ustrajnost, ne znamo kuda će nas odvesti.

Da su volja i ustrajnost najbitniji činioci uspjeha dokazala je 56-godišnja Jenifer Figge, prva žena koja je preplivala Atlantski ocean, te ostvarila svoj san koji sljedi od tinejdžerskih dana. Takođe, Nick Vujčić, rođen bez ruku i nogu, svoje tjelesne nedostatke pretvorio je u zavidljive prednosti te zarađuje kao motivacijski govornik.

OGLEDALO

Htjela bih zaključiti ovu temu svojim mišljenjem, u početku sve se čini neizvodljivo, ali ja ne vjerujem u nemoguće. Ne odustajte od svojih ideja samo zato što je netko nametnuo svoje mišljenje tako što je vaš određeni cilj proglasio nemogućim. Postavite sebi visoke ciljeve koji će od vas zahtijevati da pružite svoj maksimum. Neka vam uzor budu oni koji su dokazali da se može uspjeti. Odrastanje u prosječnoj obitelji često je izazov jer se morate žestoko boriti, ali mnogi uspješni ljudi su počeli od nule. Prema američkom filozofu i pjesniku iz 19. stoljeća Ralphu W. Emersonu, definicija uspjeha u životu glasi: "Postići uspjeh znači smijati se češće, zaslužiti poštovanje mudrih i pametnih, pridobiti naklonost djece, postići da vas cijene čestiti ljudi, izdržati izdaju lažnih prijatelja, naučiti cijeniti ljepotu i znati pronaći najbolje u drugima, te ostaviti svijet poslije sebe barem malo boljim".

Paola Broznić

Gimnazija *Andrija Mohorovičić*, Rijeka

Mentor: prof. Leonila Marač

ПЛИВАЧ У МРТВОМ МОРУ

У данашњем свету глобализације и свеопште доступности, за успех је, чини се, једино потребан мотив. С друге стране, баш та доступност учинила је преовлађујућу већину апатичном, незаинтересованом, у крајњем случају – неспособном и несврсисходном. Човековој несхватљивој и непроменљивој суштини потребна је патња, борба и напор, од којих пак тај исти човек бежи и задовољава се духовном хибернацијом коју пружа модерно друштво. „Духовна патња издваја, она оплемењује”, сматрао је Фридрих Ниче.

Одавно су људи уочили како бетон при деловању јаких сила у фази припреме постаје чвршћи и бољи, и баш се такав бетон користи при градњи мостова и уопште грађевина код којих конструкција трпи јаке силе и издржава их вековима. Овај принцип у грађевинарству се зове – пренапрегнути бетон.

Али човеку, тој аномалији природе, било је лакше одгонетнути и објаснити, па чак поставити и законе понашања свих честица у универзуму, него макар и наслутити циљ свога битисања!

Како друштво превазилази све околности и потешкоће које се пред њим намећу, све више поткопава темељ на којем стоји и оставља све лагоднији живот, али и све већу шупљину у свом темељу, млађим генерацијама.

Тако смо и ми сведоци друштва које стреми да у вртлогу збивања 21. века склизне у гробницу коју само себи, ево, годинама копа.

Навешћу крајње баналан, али шокантан пример.

У истраживању спроведеном прошле године у Великој Британији, само 20 одсто деце узраста од 6 до 12 година, обухваћене експериментом, знало је да „очита” време са аналогног сата. Тек свако пето! ! Истовремено, већина није чак ни разумела начин рада аналогног сата!

Из наше перспективе, овај податак, мада неочекиван, није претерано страшан, поготово када се зна да готово сва деца непогрешиво „очитавају” време са дигиталних часовника. Међутим, настави ли се у овом маниру, деца ускоро неће умети да сабирају,

ОГЛЕДАЛО

можда ни да пишу. За стотину година нико неће поседовати никакву вештину, нити капацитете за разумевање научних модела по којима функционишу машине које нас данас „мењају“.

Постајемо друштво универзалних знања, тј. универзалних незнања. Човек одвајкада настоји да превазиђе и предупреди околности у које га провиђење баца. Али како мења и прилагођава околности својим потребама, постаје све јасније да су баш те неповољне околности које покушава да елиминише – кључ људских сналажљивости и проицљивости из којих се касније рађају други квалитети као што су интелигенција и мудрост.

Човек је кроз историју мењао околности, али у истој мери су и околности мењале човека.

Наши преци борили су се са немаштином, ратовима, епидемијама, општим незнањем..., а данашњи мислиоци осуђени су на борбу против недостатка било какве околности, било каквог трзаја у друштву, који би иницирао нова схватања и нове мисли. Пливајући до века бесциљно и држећи своје сјајне идеје изнад површине овог Мртвог мора...

Не дозволимо да иза нас остане трошна грађевина. Гурајмо се у нове интелектуалне напоре, иако нам се можда чини да у новом светском поретку образовање и интелект не играју значајну улогу.

Једино тако ћемо стварати генерације које ће поседовати заборављене особине, као што су свест и критичко мишљење.

Букашин Михајловић

Математичка гимназија, Београд

Ментор: проф. Радивоје Благојевић

НИКОЛА ТЕСЛА И ВАН ГОГ НИСУ ЧЕКАЛИ ИДЕАЛНЕ УСЛОВЕ

Више пута умирало је човечанство, јер су се људи, онакви какви-ма их познајемо и ви и ја, замерили творцима. Тако говоре све митологије. И хришћански и сумерски и хеленски бог послали су потоп да униште све људе, али се увек налазио понеки праведник који је био спасен или који је спасао. Ако је веровати легенди, захваљујући таквима постојимо.

Време у којем живимо није по мери благородних душа. Да останем у митолошком регистру, све ми личи на приближавање потопа и последњу библијску књигу која ће се кад-тад остварити. Али, како „ничег новог нема под сунцем”, верујем да су моје осећање делиле и благородне душе миленијумима удаљене од нас, па су опет некако опстајале. Можемо ли да се надамо?

Ништа ми није потаман: ни породица, ни школа, ни љубавни живот. Ређају се невоље једна за другом, патим, плачем, гневим се, љутим на све око себе, па опет некако устанем из изгужване постеље и натерам себе да набацим осмех, задивим понеко биће или саблазним оне конзервативне – а то волим више него хлеба да једем! И видим, живе људи – иако нема много истинске радости. А да ли заиста живе? Када би скинули маске, ко зна шта би се указало нашим погледима!

Мислим да свако може да спасе своју душу чинећи најбоље што може у околностима које нису идеалне. Ево, ја ћу почистити своју скромну кућу, спремићу презентацију из историје, научићу све о Риги од Фере и физиологији, урадићу 10 зелених задатака из математике и нећу побећи са теста из биологије. Прочитаћу и лектиру! Објаснићу свом бившем зашто ме не заслужује и трудићу се да ни у сутон, ни када чујем нашу песму на журци – не помислим на њега. Затим ћу отићи у школу глуме и радити оно што највише волим. Зар је то тешко? Најлакше је кукати. Замислите Николу Теслу или Ван Гога који су чекали идеалне услове да створе оно што нас чини

ОГЛЕДАЛО

поносима и бољима? Или, да се вратим на почетак – да су творци чекали да се човек побољша? „Не липши, магарче, до зелене траве!”

Људи, преокретали су се резултати утакмица и битака, јер лузери нису прихватили да буду лузери! Скините прашину незадовољства околностима и нађите савршенство у себи! Не смем да кажем да нада последња умире, јер ће ми професорка у ваздуху црвеном оловком написати „ФРАЗА!” , па ћу вас подсетити шта је последње изашло из Пандорине кутије. Имајте то у виду.

Милица Стошић

Шеста београдска гимназија, Београд
Ментор: проф. Олгица Рајић

ДИВЕЋИ СЕ НАЈБОЉИМА, СЕБЕ ОБЕСХРАБРУЈЕМО

Суштина сваког људског бића крије се у тежњи ка савршенству. Често смо незадовољни тренутним и желимо више, боље, узвишеније. Осврћући се на наше претке, можемо доћи до оног првог пара - Адама и Еве. Обузела их је жеља за божанским, савршеним, и тај „себичлук” их је коштао, а сви ми добро знамо да то није једини пример у ком је тежња идеалном била фатална.

Ипак, нећемо говорити о материјалним, површним чежњама заснованим на поседовању моћи и утицаја. Овде је реч о исконској потреби човека за напредовањем и самоусавршавањем. На том путу нема места за страх од „висине” или „летења”. Сам Салвадор Дали је имао обичај да каже да не треба страховати од савршенства, јер је оно недостижно. Као такво, не треба да нам постане опсесија, да нам окује умове и учини их својим робовима. Треба да нас мотивише и охрабри на више. Више емпатије, више савести, више искрености, више марљивог труда, рада, одговорности према својој средини, другима, самима себи.

Рад на себи није само дугачак, мукотрпан процес пун одрицања. Он је нешто неопходно и пожељно. Апсурдно је очекивати толико од живота, а не дати ништа заузврат. Један од највећих грчких филозофа, Платон, веровао је да независно од пролазног, материјалног и несавршеног света, постоји један вечни, узорни и оригинални свет идеја. Да бисмо закорачили из једног у други, потребно је да уложимо напор духа, одрекнемо се чулних варки и окренемо се осећањима ума. По цену да не будемо схваћени, по цену обезвређивања и неповерења, дужни смо остати доследни истини. Стога је охрабривао идеалисте и смеле истраживаче да се запитају где греше и да коригују своје недостатке.”Желите ли створити нешто велико, уложите у то цели живот”, говорио би. Његове мудре речи су подстицале људе да на несавршенство не гледају као на нешто негативно, већ као на сазнајну степеницу, коју можемо савладати и критички сагледати, при том се фокусирајући на оно што је суштински битно и непролазно.

Знање је основни покретач свих људских бића. Искуствена и научна путања подразумева и наш лични преображај. Променом

сознајне оптике мења се и слика света. Никад га нећемо познавати у потпуности. Има ли шта инспиративније од његовог истраживања? Никад нисмо довољно информисани, начитани, осетљиви. Сама помисао да знамо довољно је толико сујетна и горда. Често је потребно са критичке дистанце процењивати научне резултате. Сетимо се само примера физичара Келвина, чији је допринос науци невероватан, то је неоспорно. Ипак, тврдио је својевремено да нема у физици више шта да се открије. Преминуо је 1907. године и није доживео да чује Ајнштајнову револуционарну теорију релативности, која је заувек променила физику коју су Келвин и његови савременици познавали. Демантована је његова прека изјава. Зато треба стрпљиво, без много буке, постављати темеље, на које ћемо зидати, циглу по циглу, изоштравајући своје видике и проширујући своје знање.

Није једноставно и увек изводљиво бити полетан и оран за нове изазове, посебно када нам тренуци и околности нису наклоњени. Али не смемо живети у ирационалном страху од грешке, у сигурној и конфорној зони, у којој нам се ништа не дешава. Уљуљкани у тај лажни осећај сигурности, можемо пропустити повољан тренутак за промену. Често су баш неприлике и животни теснаци оно што доноси визију напретка. Ситуациона нестабилност рађа чврсте карактере, веће зналце и квалитетније људе. На том пољу настаје поучно искуство, стиче се нова вештина и шири знање. Хајде онда да се опробамо у научном, уметничком и културном стваралаштву! Те мале, ситне победе над собом су као делићи који се слажу и формирају разнобојни, раскошни мозаик!

Људи су феноменална бића, створена за велике домете. Склон смо да то заборавимо и да нам у седењу и маштању о несагледивим висинама прође живот. Док се дивимо најбољима, себе обесхрабрујемо. Превиђамо да су они били на нашем месту, колебали се, стрепели, улагали последњи атом снаге не би ли остварили своје амбиције и жеље. То је стална потрага за крајњом, коначном сврхом, која је толико узбудљива, која храни сва наша осећања и имажинацију, чинећи живот испуњеним и срећним. Важно је да нас вера у крајњи циљ не напусти док континуирано напредујемо...

Снага воље, бистрина ума и полет духа могу одгонетнути тајне универзума, усмерити стихије природе и преобразити изазове постојања. Ту се завршава историја околности и почиње повест слободе. Размислите о томе?!

Маша Тиосављевић

Математичка гимназија, Београд
Ментор: проф. Синиша Митрић

SLOVENŠČINA

BREZ MEJA

Učbenik za samostojno učenje z rešitvami

Milica Poletanovič

ΟΓΛΕΔΑΛΟ
